

Vergaderjaar 2008–2009

31 792 XVI

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2008 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Bij een wetsvoorstel tot een begrotingswijziging wordt geen algemene toelichting opgenomen. De beleidsinhoudelijke toelichting bij de begroting(sstaat) wordt opgenomen in onderdeel B van de memorie van toelichting (de begrotingstoelichting).

Wetsartikel 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2008 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De in die begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenaamde begrotingstoelichting).

Tevens wordt in onderdeel B een actueel beeld gegeven van de uitgaven onder het Budgettair Kader Zorg (BKZ).

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
A. Klink

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. LEESWIJZER

De mutaties in deze suppletore wet bestaan uit herschikkingen binnen de begrotingsuitgaven of binnen de premie-uitgaven, uit overboekingen van en naar andere begrotingshoofdstukken, uit financieringsverschuivingen tussen premiemiddelen en begrotingsmiddelen en uit middelen die gene- raal aan de VWS-begroting zijn toegevoegd, dan wel middelen die gene- raal ten gunste komen van het EMU-saldo. De gepresenteerde cijfers sluiten aan bij de Najaarsnota 2008, die de Minister van Financiën aan de Tweede Kamer aanbiedt.

Om de leesbaarheid van de toelichting op de beleidsartikelen te bevor- deren zijn de volgende beginselen toegepast:

1. Naast de beleidsmatig relevante mutaties worden de mutaties toege- licht als het hiermee gepaard gaande bedrag voor de programma- uitgaven op doelstellingsniveau hoger is dan 3% van de stand vastge- stelde begroting of groter dan € 3 miljoen.
2. De apparaatsuitgaven in de beleidsartikelen zijn in relatie tot de beleidsuitgaven gering van omvang. Daarom worden alleen verschillen die groter zijn dan 10% van de vastgestelde begroting toegelicht.
3. Mutaties die afzonderlijk lager zijn dan deze criteria en/of die betrek- king hebben op interne verrekeningen binnen de administratie van VWS, staan gesaldeerd toegelicht met de algemene tekst *Overige mutaties*. Hierdoor kan dat saldo uiteindelijk hoger zijn dan de boven- genoemde criteria.
4. Voor wat betreft de *verplichtingenmutaties* wordt per artikel enkel het saldo weergegeven.
5. Mutaties binnen en tussen beleidsartikelen worden toegelicht bij het «ontvangende» artikel.

Voor wat betreft de premie-uitgaven en -ontvangsten worden in principe alleen mutaties die groter zijn dan € 10 miljoen toegelicht. In enkele gevallen is om beleidsmatige redenen van deze regel afgeweken en zijn ook kleinere mutaties toegelicht.

Doel van bovenstaande criteria is om alle relatief grote mutaties toe te lichten. Zoals vermeld onder het eerste criterium kunnen echter ook klei- nere mutaties toegelicht zijn. Dat geschiedt dan om beleidsmatige redenen.

In paragraaf 2 wordt het beleid met betrekking tot de begrotingsuitgaven- en ontvangsten besproken.

In paragraaf 3 wordt een artikelsgewijze toelichting per (niet-)beleids- artikel gepresenteerd.

In paragraaf 4 wordt het beleid met betrekking tot de premie-uitgaven en premie-ontvangsten besproken.

2. HET BELEID MET BETREKKING TOT DE BEGROTINGSUITGAVEN EN -ONTVANGSTEN

In paragraaf 2.1 wordt een overzicht gegeven van de tijdens de 1e suppletore begrotingsbehandeling aangenomen amendementen en de moties met een directe relatie tot de begroting.

In paragraaf 2.2 worden de belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties op de begroting toegelicht.

2.1. Amendementen en moties

Tijdens de behandeling van de 1e suppletore begroting 2008 is het volgende amendement aangenomen:

- *Amendement 31 474 XVI, nr. 7 van het lid Wiegman-Van Meppelen Scheppink:*
Dit amendement strekt ertoe om een eenmalige impuls te geven aan preventie, onderzoek, hulpverlening en opvang gericht op ongewenste zwangerschap bij tieners. Deze impuls draagt bij aan de ontwikkeling en de realisatie van een laagdrempelig hulpaanbod op maat aan tienermoeders en/of -vaders.
De budgettaire consequenties van dit amendement zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Tabel 1: Budgettaire consequenties amendementen (bedragen x € 1 000)

Artikel	Bijstelling (Kas = Verplichting)	Toelichting dekking	Amendement	Omschrijving
44	10 000	De dekking van dit amendement komt uit de beleidsreserve bij het ministerie van Financiën.	7. Wiegman-Van Meppelen Scheppink	Eenmalige impuls aan preventie, onderzoek, hulpverlening en opvang gericht op ongewenste zwangerschap bij tieners.

2.2. Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de belangrijkste beleidsmatige mutaties. Hierbij is een ondergrens van € 5 miljoen gehanteerd. In dit overzicht worden alleen de mutaties vermeld die tussen artikelen of begrotingskaders plaatsvinden. Voor de overige mutaties verwijs ik u door naar paragraaf 3 artikelsgewijze toelichting.

Tabel 2: Belangrijkste begrotingsuitgavenmutaties (bedragen x € 1 000)

Stand vastgestelde 1e suppletore begroting		14 194 207
<i>Artikel</i>	<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
41	1. Huisvestingskosten VWA a.g.v. fusie	14 800
41	2. Overboeking naar het ministerie van LNV t.b.v. VWA	- 14 800
41	3. Enveloppe middelen CBRN	5 700
42	4. Overheveling naar de premie-middelen m.b.t. zorg aan illegalen	- 23 000
42	5. Stagefondsen	9 000
42	6. Medisch noodzakelijke zorg aan illegalen	- 8 300
42	7. Aanpassing raming 2008 subsidieregeling Landelijk Schakelpunt	- 12 000
42	8. Beroepen en opleidingenstructuur	- 8 700
42	9. Ontsluiting medicatiegegevens	6 000
42	10. Opleidingsfonds	- 18 300
42	11. Ramingsbijstelling Zorgtoeslag	- 101 923
43	12. Marktposities partijen	- 7 550
43	13. Herindicatie ondersteunende en activerende begeleiding (OB/AB)	10 991
43	14. Kwaliteit	- 31 800
43	15. Ramingsbijstelling BIKK	28 800
44	16. Stagefondsen	- 9 000
44	17. Mantelzorgcompliment	- 34 000
47	18. Ramingsbijstelling wetten oorlogsgetroffenen	- 6 000

99	19. Enveloppe-middelen CBRN	- 5 700
99	20. Taakstellende onderuitputting VJN 2006	23 700
99	21. Taakstellende onderuitputting VJN 2007	15 000
	22. Overige mutaties	- 28 890
Stand 2e suppletore begroting		13 998 235

Hieronder worden mutaties toegelicht:

1. en 2. In het kader van de fusie van VWA met de Algemene Inspectie Dienst (AID) en de Plantenziektenkundige Dienst (PD) vindt concentratie van huisvesting plaats. VWS draagt bij in de kosten die gemoeid zijn met doorlopende huurcontracten. VWS reserveert hiervoor € 14,8 miljoen. VWS stelt dit aandeel in de huisvestingskosten door middel van een overboeking beschikbaar aan het ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
3. Dit betreft een overheveling van artikel 99.3 van de enveloppe-middelen die bestemd zijn voor CBRN weerstandsverhoging. Het doel is het nemen van weerstandsverhogende maatregelen gericht op het verminderen of voorkomen van de kans dat personen of groeperingen zich ongewenst toegang verschaffen tot chemische, biologische, radioactieve en/ of nucleaire agentia.
4. Bij het opstellen van de VWS-begroting 2008 werd er vanuit gegaan dat het wetsvoorstel medisch noodzakelijke zorg aan in betalingsonmacht verkerende illegalen, reeds in 2008 in werking zou treden. Nu de inwerkingtreding per 1 januari 2009 zal zijn, worden de voor ziekenhuiszorg beschikbare middelen (afkomstig uit de beleidsregel dubieuze debiteuren) incidenteel teruggeboekt naar de ziekenhuiszorg.
5. Dit betreft een overheveling van artikel 44 van een eenmalige bijdrage van € 9 miljoen ten behoeve van het stagefonds, waarmee de beschikbaarheid van voldoende stageplaatsen – waaronder ook veel aanbieders van huishoudelijke hulp i.h.k.v. de Wmo – wordt gestimuleerd. De middelen komen ten laste van de uit hoofde van de motie Van Geel (kamerstuk 31 200, nr. 16) beschikbare middelen voor het behoud van thuiszorgmedewerkers voor de zorg.
6. De inwerkingtreding van het wetsvoorstel medisch noodzakelijke zorg aan in betalingsonmacht verkerende illegalen is uitgesteld tot 1 januari 2009. Mede als gevolg daarvan blijft een deel van de beschikbare middelen voor AWBZ-zorg aan illegalen onbesteed (€ 12 miljoen). Hiervan wordt € 3,7 miljoen ingezet als VWS-bijdrage aan het bij CVZ te ontwikkelen Programma Ontwikkeling Uitvoeringstaken (POU). Hiermee worden de verschillende aan het CVZ opgelegde taken met betrekking tot bijzondere regelingen (illegalen, gemoedsbezwaarden, wanbetalers, buitenlandtaak) door één standaard ICT-programma ondersteund, waardoor een efficiënte uitvoering bevorderd wordt.
7. Het kabinet heeft een bedrag van € 45 miljoen beschikbaar gesteld voor stimulering van zorgaanbieders die deelnemen aan het EPD. Dit gebeurt via de subsidieregeling Landelijk Schakelpunt (LSP). De verwachting is dat in 2008 circa € 3 miljoen zal worden besteed aan deze subsidieregeling. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.
8. De uitgaven voor een moderne beroepen- en opleidingenstructuur zijn lager dan geraamd als gevolg van vertraagde opstart van een aantal projecten. Verder zijn subsidies verleend voor lagere bedragen dan eerder geraamd c.q. aangevraagd. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.
9. In het transitieakkoord is afgesproken dat er in het jaar 2008 € 10 miljoen beschikbaar komt voor een snelle en complete invoering van het landelijke informatie-uitwisseling. Nu blijkt dat in totaal niet € 10 miljoen maar € 8,6 miljoen nodig is, waarvan € 6 miljoen in 2008. De financiering hiervan vindt plaats binnen de begroting van VWS. In

- 2009 is € 1,8 miljoen en in 2010 is € 0,8 miljoen nodig. Hiervoor wordt voorgesteld geld over te hevelen van de premie naar de begroting.
10. De uitgaven voor de subsidies voor met name de opleidingen tot medisch-specialist vallen lager uit dan geraamd, doordat de subsidies niet volledig worden bevoorschot, maar tot het niveau van de gemiddelde verwachte subsidievaststellingen over 2008. Via een aanvulling op de eindejaarsmarge van de VWS-begroting wordt € 8,4 miljoen van dit bedrag toegevoegd aan de begroting 2009.
  11. Dit betreft een ramingsbijstelling van de Zorgtoeslag n.a.v. de Macro Economische Verkenning (MEV).
  12. De uitgaven zijn lager dan geraamd, omdat de tijdelijke regeling ontwikkelingssubsidies PGO-organisaties pas later tot stand is gekomen dan gepland. Daarnaast is een aantal projecten niet of vertraagd gestart of vielen de kosten lager uit (zoals: meten patiëntenervaringen, portal Kiesbeter en patiëntveiligheid). Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.
  13. Het kabinet heeft in zijn reactie op het SER-advies over de toekomst van de AWBZ maatregelen aangekondigd om de kwaliteit van de langdurige zorg en de solidariteit met langdurig zieken te behouden voor de toekomst. Deze pakketmaatregelen zijn uitgewerkt in een brief van de Staatssecretaris van VWS aan de Tweede Kamer op 16 september 2008 (Kamerstuk 30 597, nr. 29). De AWBZ-zorgfuncties ondersteunende begeleiding, activerende begeleiding en behandeling worden vervangen door twee zorgfuncties: begeleiding en behandeling. Om de verwachte besparingen te realiseren zal het CIZ ongeveer 200 000 herindicaties moeten uitvoeren bovenop de reguliere werklast. Dit leidt tot inzet van extra personeel, scholingskosten en kosten voor het aanpassen van ICT-systemen en gestandaardiseerde protocollen. De kosten voor de voorbereidingen en de start van deze operatie in 2008 zijn begroot op € 10,9 miljoen.
  14. Er zijn minder initiatieven op het gebied van mentorschap voor subsidiëring aangemeld en enkele projecten zijn verlaat van start gegaan (ca. € 2,5 miljoen). Ook op het gebied van cliëntondersteuning zijn minder aanvragen ontvangen dan aanvankelijk was ingeschat (ca. € 1,5 miljoen). De uitgaven voor de pilots dementie zijn lager uitgevallen (€ 2,7 miljoen) door een andere organisatorische invulling van de pilots. Verder heeft het ontwerpen van een geschikte regeling voor kleinschalig wonen meer tijd gekost door overleg met veldpartijen over de invulling van de activiteiten en het (laten) uitvoeren van onderzoek (€ 15 miljoen). Ongeveer € 7,5 miljoen heeft betrekking op verschillende onderzoeksprojecten van ZonMw waarvoor ZonMw een aangepaste planning heeft ingediend. Het restant betreft lagere uitgaven voor verschillende kleinere projecten (€ 2,6 miljoen). Deze middelen (in totaal € 31,8 miljoen) worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.
  15. Dit betreft een ramingsbijstelling van € 28,8 miljoen van de BIKK n.a.v. de Macro Economische Verkenning (MEV).
  16. Dit betreft een overheveling naar artikel 42 en is bestemd voor het Stagefonds.
  17. De uitgaven worden op basis van de meest recente ramingen over het aantal te verstrekken mantelzorgcomplimenten met € 34 miljoen lager. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.
  18. De Wet buitengewoon pensioen verzetsdeelnemers 1940–1945 wordt naar beneden bijgesteld met € 1,1 miljoen door het eerder afronden van de definitiefstelling van oude jaren. Wet uitkeringen vervolgings-slachtoffers 1940–1945 (Wuv) wordt naar beneden bijgesteld met € 4,5 miljoen. De verwachte lagere uitgaven worden veroorzaakt door een lager aantal periodieke uitkeringen. Tenslotte wordt de Wet uitkeringen

burgerslachtoffers 1940–1945 (Wubo) naar beneden bijgesteld met € 0,4 miljoen.

19. Dit betreft een overheveling naar artikel 41 voor CBRN.
20. Dekking van de taakstelling onderuitputting die is opgelegd bij voorjaarsnota 2006.
21. Dekking van de taakstelling onderuitputting die is opgelegd bij voorjaarsnota 2007.

2.3 Overige onderwerpen

In deze paragraaf wordt door deze begrotingswet de wettelijke basis voor een aantal uitgaven geregeld.

Biotechnologie

Bijdrage aan de Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling (OESO/OECD) ten behoeve van verdere uitwerking van een tweetal projecten, te weten: het project «Knowledge Markets» (stroomlijning geneesmiddelenontwikkelingsproces) (€ 33 206,-) en het project «Synthetic Biology» (€ 20 244,-).

Doseringsaanbevelingen tuberculose-medicijnen voor kinderen en tegengaan vervalsing medische producten

Er is een bedrag beschikbaar gesteld van € 225 000,- aan de projecten «Better Medicines for TB (tuberculose) for children» (€ 120 000,-) en «Counterfeit Medical Products» (vervalste medische producten, € 105 000,-) van de World Health Organization (WHO).

Uitvoering akkoord B3-instellingen Ambulancezorg

In september van dit jaar is een akkoord gesloten met de vier B3-instellingen Ambulancezorg. Met deze instellingen zijn afspraken gemaakt over de financiële tegemoetkoming voor het overgangsrecht Functioneel leeftijdsontslag (FLO). Voor de technische uitwerking, die in het laatste kwartaal plaatsvindt, van deze afspraken is het noodzakelijk dat er een budgetoverheveling (€ 10,1 miljoen) wordt gerealiseerd van de premie naar de begroting. Deze overheveling zal in de Slotwet worden verwerkt.

Dit budget wordt ingezet om de volgende instellingen op basis van de gemaakte afspraken schadeloos te stellen:

- Ambulance Oost
- Regionale ambulancevoorziening Utrecht
- Regionale ambulancevoorziening Zeeland
- Ambulancezorg Noordoost Gelderland.

Elektronisch patiëntendossier (EPD)

Op 1 november 2008 is een brief gestuurd aan alle huishoudens in Nederland over de invoering van het landelijk EPD. Deze brief bevatte ook een formulier om bezwaar aan te tekenen tegen het uitwisselen van medische gegevens. Voor jongeren tot 16 jaar geldt dat indien zij bezwaar willen maken, de ouders of voogd het formulier dienen te ondertekenen. Om zeker te zijn dat het hierbij gaat om een rechtmatig verzoek dient samen met het bezwaarformulier een uittreksel uit het geboorteregister of GBA te worden meegestuurd. Gemeenten brengen kosten in rekening voor het verstrekken van deze uittreksels. Een vast bedrag per uittreksel zal worden uitbetaald ter vergoeding van de kosten van de uittreksels. Vergoeding vindt plaats op verzoek van de indieners van het bezwaar. Zij zullen actief worden gewezen op de mogelijkheid een vergoeding te ontvangen.

Mantelzorgcompliment

De middelen voor het mantelzorgcompliment 2008 zijn verstrekt op basis van de begrotingswet, aangezien de Stimuleringsregeling Mantelzorg nog niet is goedgekeurd.

Nederlandse Sport Alliantie

In 2008 is, evenals in 2007, een overbruggingsfinanciering beschikbaar gesteld voor de Nederlandse Sport Alliantie (NSA). Door het beschikbaar stellen van een overbruggingskrediet, van € 0,73 miljoen, is een verantwoorde overgang van de levensbeschouwelijke koepels tijdens de transitiefase naar de gezamenlijke organisatie NSA mogelijk.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Beleidsartikel 41 Volksgezondheid

41.1 Algemene doelstelling

Een goede volksgezondheid, waarbij mensen gezond leven en zo min mogelijk bloot staan aan bedreigingen van hun gezondheid.

41.2 Budgettaire gevolgen van beleid begrotingsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting	Stand vastgestelde 1e suppletore begroting	Mutaties 2e suppletore begroting	Stand 2e suppletore begroting
	1	2	3	4 = 2 + 3
Verplichtingen	555 007	564 861	42 533	607 394
Uitgaven	571 198	581 052	21 008	602 060
Programma-uitgaven	562 423	572 131	20 897	593 028
1. Meer mensen kiezen voor een gezonde leefstijl	51 627	47 335	- 3 830	43 505
2. Het voorkómen van gezondheidsschade door onveilig voedsel en onveilige producten	78 859	80 053	1 861	81 914
3. Het voorkómen van gezondheidsschade door ongevallen	5 239	5 216	- 111	5 105
4. Minder vermijdbare ziektelast door een goede bescherming tegen infectieziekten en chronische ziekten	280 051	284 965	8 258	293 223
5. Een doelmatig systeem van openbare gezondheidszorgvoorzieningen dat bijdraagt aan een betere volksgezondheid	132 119	140 034	14 712	154 746
6. Het bevorderen van ethisch verantwoord handelen in de gezondheidszorg en bij het medisch wetenschappelijk onderzoek	14 528	14 528	7	14 535
Apparaatsuitgaven	8 775	8 921	111	9 032
Ontvangsten	12 323	12 323	947	13 270

41.3 Operationele doestellingen

Er zijn 6 operationele doestellingen op dit beleidsartikel:

1. Meer mensen kiezen voor een gezonde leefstijl;
2. het voorkómen van gezondheidsschade door onveilig voedsel en onveilige producten;
3. het voorkómen van gezondheidsschade door ongevallen;
4. minder vermijdbare ziektelast door een goede bescherming tegen infectieziekten en chronische ziekten;

5. een doelmatig systeem van openbare gezondheidszorgvoorzieningen dat bijdraagt aan een betere volksgezondheid;
6. het bevorderen van ethisch verantwoord handelen in de gezondheidszorg en bij het medisch wetenschappelijk onderzoek.

41.3.1 Meer mensen kiezen voor een gezonde leefstijl

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	47 335
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Overheveling naar operationele doelstelling 41.3.5 t.b.v. activiteiten ZonMw	- 3 825
2. Overige mutaties	- 5
Stand 2e suppletore begroting	43 505

41.3.2 Het voorkómen van gezondheidsschade door onveilig voedsel en onveilige producten

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	80 053
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Huisvestingskosten VWA a.g.v. fusie t.b.v. VWA	14 800
2. Overboeking naar het ministerie van LNV	- 14 800
3. Overige mutaties	1 861
Stand 2e suppletore begroting	81 914

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. en 2. In het kader van de fusie van VWA met de Algemene Inspectie Dienst (AID) en de Plantenziektenkundig Dienst (PD) vindt concentratie van huisvesting plaats. VWS draagt bij in de kosten die gemoeid zijn met doorlopende huurcontracten. VWS reserveert hiervoor € 14,8 miljoen. VWS stelt dit aandeel in de huisvestingskosten door middel van een overboeking beschikbaar aan LNV.

41.3.3 Het voorkomen van gezondheidsschade door ongevallen

Op deze operationele doelstelling hebben zich geen grote mutaties in relatie tot de omvang van de doelstelling voorgedaan. Zie hiervoor ook de criteria in de leeswijzer van deze suppletore begroting.

41.3.4 De vermijdbare ziektelast neemt af door een goede bescherming tegen infectieziekten en chronische ziekten

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	284 965
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Loonbijstelling	7 135
2. Invoering landelijk systeem perinatale audit	521
3. Overige mutaties	602
Stand 2e suppletore begroting	293 223

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Loonbijstelling.
2. Overheveling van artikel 42.3.1. Dit bedrag is bestemd voor invoering van een landelijk systeem van perinatale audit en de oprichting van een «Landelijk Bureau Perinatale Audit». Perinatale audit is een belangrijk instrument om de kwaliteit van zorg tijdens de zwangerschap en rond de geboorte te bewaken en te verbeteren.

41.3.5 Er is een doelmatig systeem van openbare gezondheidszorgvoorzieningen dat bijdraagt aan een betere volksgezondheid

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	140 034
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Activiteiten t.b.v. ZonMw	3 825
2. Enveloppe-middelen CBRN	5 700
3. Loonbijstelling	3 970
4. Rampen en crises	- 3 483
5. Programma «Alledaagse ziekten in de huisartsenpraktijk»	300
6. Kwartiermakerschap/oprichting Landelijk Bureau Perinatale audit	247
7. Overige mutaties	4 153
Stand 2e suppletore begroting	154 746

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Dit betreft een technische overheveling van operationele doelstelling 41.3.1 naar het budget voor ZonMw in verband met het uitvoeren van opdrachten door ZonMw. Het gaat onder meer om de campagne stoppen met roken, de opvoedingscampagne roken en ondersteuning van veelbelovende OGZ projecten.
2. Dit betreft een overheveling van artikel 99.3 van de enveloppe-middelen die bestemd zijn voor CBRN weerstandsverhoging. Het doel is het nemen van weerstandsverhogende maatregelen gericht op het verminderen of voorkomen van de kans dat personen of groeperingen zich ongewenst toegang verschaffen tot chemische, biologische, radioactieve en/ of nucleaire agentia.
3. Loonbijstelling.
4. Vrije ruimte op deze operationele doelstelling betreft voornamelijk het budget voor het opvangen van rampen en crises. Dit waakvlambudget wordt jaarlijks bij tweede suppletore wet opnieuw gealloceerd indien niet nodig voor crises. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.
5. Overheveling van artikel 42.3.1. Dit bedrag is bestemd voor de uitvoering van het programma Alledaagse ziekten in de huisartsenpraktijk. Dit programma is waardevol voor het versterken van de eerstelijns gezondheidszorg en wordt door ZonMw uitgevoerd.
6. Overheveling van artikel 42.3.1. Dit bedrag is bestemd voor het kwartiermakerschap en de oprichting van het «Landelijk Bureau Perinatale Audit».

41.3.6 Het bevorderen van ethisch verantwoord handelen in de gezondheidszorg en bij het medisch wetenschappelijk onderzoek

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	14 528
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Medische ethiek	- 504
2. Overige mutaties	511
Stand 2e suppletore begroting	14 535

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. De uitgaven voor de uitvoering van het standpunt op de evaluatie van de Wet levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding (euthanasiepraktijk) zijn lager dan verwacht. Verder is sprake van latere opstart van evaluaties van ethische wetgeving. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.

41.4 Toelichting ontvangsten

Er hebben zich geen beleidsmatig relevante ontvangstenmutaties voorgedaan.

Beleidsartikel 42 Gezondheidszorg

42.1 Algemene doelstelling

Een goed werkend en innoverend zorgstelsel, gericht op een optimale combinatie van kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid voor de burger.

42.2 Budgettaire gevolgen van beleid begrotingsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting	Stand vastgestelde 1e suppletore begroting	Mutaties 2e suppletore begroting	Stand 2e suppletore begroting
	1	2	3	4 = 2 + 3
Verplichtingen	6 907 315	7 101 416	- 80 535	7 020 881
Uitgaven	6 918 053	6 859 257	- 126 333	6 732 924
Programma-uitgaven	6 909 922	6 851 099	- 126 143	6 724 956
1. De positie van de burger in het zorgstelsel wordt versterkt	3 332	1 792	- 867	925
2. Zorgaanbieders realiseren het door de burger gewenste zorgaanbod	1 161 929	1 163 429	- 26 443	1 136 986
3. Zorgverzekeraars bieden alle burgers een betaalbaar verzekerd pakket van noodzakelijk zorg aan	5 744 661	5 685 878	- 98 833	5 587 045
Apparaatsuitgaven	8 131	8 158	- 190	7 968
Ontvangsten	46 303	44 062	23 200	67 262

42.3 Operationele doelstellingen

Er zijn 3 operationele doelstellingen op dit beleidsartikel:

1. De positie van de burger in het zorgstelsel wordt versterkt;
2. Zorgaanbieders realiseren het door de burger gewenste zorgaanbod;
3. Zorgverzekeraars bieden alle burgers een betaalbaar verzekerd pakket van noodzakelijk zorg aan.

42.3.1 De positie van de burger in het zorgstelsel wordt versterkt

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	1 792
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Project Consumenteninformatie: etalage + bij 18 aandoeeningen	201
2. Overheveling naar artikel 41.3.5 t.b.v. Programma Alledaagse ziekten in de huisartsenpraktijk	- 300
3. Overheveling naar artikel 41.3.5 t.b.v. oprichting Landelijk Bureau Perinatale Audit	- 247
4. Overheveling naar artikel 41.3.4 t.b.v. Landelijk systeem Perinatale Audit	- 521
Stand 2e suppletore begroting	925

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Overheveling van artikel 98.4. Deze middelen zijn bestemd voor de uitvoering van het project consumenteninformatie: etalage + bij 18 aandoeeningen. Dit project stelt consumenten/patiënten in staat om geïnformeerde keuzes te maken voor wat betreft ziekenhuiszorg.

42.3.2 Zorgaanbieders realiseren het door de burger gewenste zorgaanbod

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	1 163 429
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Loonbijstelling	31 353
2. Overheveling naar de premie-middelen m.b.t. zorg aan illegalen	- 23 000
3. Stagefonds	9 000
4. Prijsbijstelling tranche 2008 Opleidingsfonds	5 974
5. Enveloppe-middelen maatschappelijke innovatie	4 000
6. Orde van Medisch Specialisten (OMS) en Heideheuvel	- 4 000
7. Medisch noodzakelijke zorg aan illegalen	- 8 300
8. Aanpassing raming 2008 subsidieregeling Landelijk Schakelpunt (LSP)	- 12 000
9. Beroepen en opleidingenstructuur	- 8 700
10. Ontsluiting medicatiegegevens	6 000
11. Financiering van medisch noodzakelijke zorg aan illegalen	- 3 700
12. Opleidingsfonds	- 18 300
13. Overige mutaties	- 4 770
Stand 2e suppletore begroting	1 136 986

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Loonbijstelling
2. Bij het opstellen van de VWS-begroting 2008 werd er vanuit gegaan dat het wetsvoorstel medisch noodzakelijke zorg aan in betalingsonmacht verkerende illegalen, reeds in 2008 in werking zou treden. Nu de inwerkingtreding per 1 januari 2009 zal zijn, worden de voor ziekenhuiszorg beschikbare middelen (afkomstig uit de beleidsregel dubieuze debiteuren) incidenteel teruggeboekt naar de ziekenhuissectoren (premie).
3. Dit betreft een overheveling van artikel 44.3.1 van een eenmalige bijdrage van € 9 miljoen ten behoeve van het stagefonds, waarmee de beschikbaarheid van voldoende stageplaatsen – waaronder ook veel aanbieders van huishoudelijke hulp i.h.k.v. de Wmo – wordt gestimuleerd. De middelen komen ten laste van de uit hoofde van de motie Van Geel (kamerstuk 31 200, nr. 16) beschikbare middelen voor het behoud van thuiszorgmedewerkers voor de zorg.
4. Overheveling van artikel 99.2. Prijsbijstelling tranche 2008 Opleidingsfonds.
5. Overheveling van het ministerie van Financiën. Dit betreft een overheveling van de enveloppe-middelen voor maatschappelijke innovatie agenda gezondheid die op de aanvullende post bij het ministerie van Financiën stonden gereserveerd.
6. Uit overleg met de Orde van Medisch Specialisten (OMS) bleek dat van de € 10 miljoen die vanuit de premie naar de begroting van VWS is overgeheveld in 2008 een bedrag van € 7 miljoen besteed kon worden aan kwaliteitsbeleid voor medisch specialisten. Met de OMS is afgesproken dat het restant in 2009 (€ 3 miljoen) tot besteding zal komen. Voor het amendement Heideheuvel geldt dat vanwege de late totstandkoming van de projectaanvraag een bedrag van € 1 miljoen niet tot besteding is gekomen. De kosten worden over meerdere jaren uitgefinancierd waardoor het amendement wel volledig wordt uitgevoerd. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.
7. De inwerkingtreding van het wetsvoorstel medisch noodzakelijke zorg aan in betalingsonmacht verkerende illegalen is uitgesteld tot 1 januari 2009. Mede als gevolg daarvan blijft een deel van de beschikbare middelen voor AWBZ-zorg aan illegalen onbesteed (€ 12 miljoen). Hiervan wordt € 3,7 miljoen ingezet als VWS-bijdrage aan het bij CVZ te ontwikkelen plan Programma ontwikkeling uitvoeringstaken (POU). Hiermee worden de verschillende aan het CVZ opgelegde taken met betrekking tot bijzondere regelingen (illegalen, gemoedsbezwaarden,

wanbetalers, buitenlandtaak) door één standaard ICT-programma ondersteund, waardoor een efficiënte uitvoering bevorderd wordt. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.

8. Het kabinet heeft een bedrag van € 45 miljoen beschikbaar gesteld voor stimulering van zorgaanbieders die deelnemen aan het EPD. Dit gebeurt via de subsidieregeling LSP. De verwachting is dat in 2008 circa € 3 miljoen zal worden besteed aan deze subsidieregeling. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.
9. De uitgaven voor een moderne beroepen- en opleidingenstructuur zijn lager dan geraamd als gevolg van vertraagde opstart van een aantal projecten. Verder zijn subsidies verleend voor lagere bedragen dan eerder geraamd c.q. aangevraagd. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.
10. In het transitieakkoord is afgesproken dat er in het jaar 2008 € 10 miljoen beschikbaar komt voor een snelle en complete invoering van het landelijke informatie-uitwisseling. Nu blijkt dat in totaal niet € 10 miljoen maar € 8,6 miljoen nodig is, waarvan € 6 miljoen in 2008. De financiering hiervan vindt plaats binnen de begroting van VWS. In 2009 is € 1,8 miljoen en in 2010 is € 0,8 miljoen nodig. Hiervoor wordt voorgesteld geld over te hevelen van de premie naar de begroting.
11. De inwerkingtreding van het wetsvoorstel medisch noodzakelijke zorg aan illegalen is uitgesteld tot 1 januari 2009. Mede als gevolg daarvan blijft een deel van de voor AWBZ-zorg beschikbare middelen onbesteed. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.
12. De uitgaven voor de subsidies voor met name de opleidingen tot medisch-specialist vallen lager uit dan geraamd, doordat de subsidies niet volledig worden bevoorschot, maar tot het niveau van de gemiddelde verwachte subsidievestigingen over 2008. Via een aanvulling op de eindejaarsmarge van de VWS-begroting wordt € 8,4 mln van dit bedrag toegevoegd aan de begroting 2009.

42.3.3 Zorgverzekeraar bieden alle burgers een betaalbaar verzekerd pakket van noodzakelijk zorg aan

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	5 685 878
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Bijstelling raming Zorgtoeslag n.a.v. MEV	– 101 923
2. Overheveling naar artikel 98.3.2	– 4 000
3. ICT project t.b.v. diverse uitvoeringstaken CVZ	3 700
4. Overige mutaties	3 390
Stand 2e suppletore begroting	5 587 045

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Bijstelling raming Zorgtoeslag n.a.v. Macro Economische Verkenning (MEV)
2. Met het oog op een efficiënte uitvoering van diverse aan het CVZ toebedeelde uitvoeringstaken is het Programma Ontwikkeling Uitvoeringstaken (POU) ontwikkeld. Hiermee worden de bijzondere regelingen door één standaard ICT-programma ondersteund. Hier worden vanuit de begroting van VWS middelen beschikbaar voor gesteld.

42.4 Toelichting ontvangsten

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	44 062
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Ontvangstenmeevaller Opleidingsfonds	23 200
Stand 2e suppletore begroting	67 262

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Hogere ontvangsten als gevolg van vaststelling van subsidies voor opleidingen tot medisch-specialist. In 2007 zijn de verleende subsidies volledig bevoorschot. Op basis van subsidievaststellingen hebben de opleidingsziekenhuizen in 2008 tot nog toe € 23,2 miljoen terugbetaald.

Beleidsartikel 43 Langdurige zorg

43.1 Algemene doelstelling

Zorgen dat voor mensen met een langdurige of chronische aandoening van lichamelijke, verstandelijke of psychische aard zorg van goede kwaliteit beschikbaar is en dat deze zorg tegen voor de samenleving aanvaardbare maatschappelijke kosten wordt geleverd.

43.2 Budgettaire gevolgen van beleid begrotingsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting	Stand vastgestelde 1e suppletore begroting	Mutaties 2e suppletore begroting	Stand 2e suppletore begroting
	1	2	3	4 = 2 + 3
Verplichtingen	5 062 998	5 274 621	41 479	5 316 100
Uitgaven	5 068 868	5 279 846	11 353	5 291 199
Programma-uitgaven	5 064 762	5 275 740	11 471	5 287 211
1. De positie van de burger in het zorgstelsel wordt versterkt	68 732	66 086	- 6 994	59 092
2. Voor iedere cliënt is de voor hem of haar noodzakelijke zorg beschikbaar	138 324	164 847	34 843	199 690
3. De zorg is effectief en veilig en wordt door de cliënt positief ervaren	148 777	147 896	- 44 967	102 929
4. De kosten van de zorg zijn maatschappelijk aanvaardbaar	4 708 929	4 896 911	28 589	4 925 500
Apparaatsuitgaven	4 106	4 106	- 118	3 988
Ontvangsten	0	0	0	0

43.3 Operationele doelstellingen

Er zijn 4 operationele doelstellingen op dit beleidsartikel:

1. De positie van de burger in het zorgstelsel wordt versterkt;
2. Voor iedere cliënt is de voor hem of haar noodzakelijke zorg beschikbaar;
3. De zorg is effectief en veilig en wordt door de cliënt positief ervaren;
4. De kosten van de zorg zijn maatschappelijk aanvaardbaar.

43.3.1 De positie van de burger in het zorgstelsel wordt versterkt

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	66 086
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Marktposities partijen	- 7 550
2. Overige mutaties	556
Stand 2e suppletore begroting	59 092

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. De uitgaven zijn € 7,6 miljoen lager dan geraamd, omdat de tijdelijke regeling ontwikkelingssubsidies PGO-organisaties pas later tot stand is gekomen dan gepland. Daarnaast is een aantal projecten niet of vertraagd gestart of vielen de kosten lager uit (zoals: meten patiëntenervaringen, portal Kiesbeter en patiëntveiligheid). Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.

43.3.2 Voor iedere cliënt is de voor hem of haar noodzakelijke zorg beschikbaar

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	164 847
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Loonbijstelling	5 112
2. Ondersteuning cliënten CIZ	9 900
3. CIZ Indicatiestelling	8 000
4. Herindicatie ondersteunende- en activerende begeleiding OB/AB	10 991
5. Overige mutaties	840
Stand 2e suppletore begroting	199 690

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Loonbijstelling.
2. Overheveling van operationele doelstelling 43.3.3. Dit betreft een technische mutatie tussen operationele doelstellingen twee en drie, respectievelijk «Voor iedere cliënt is de voor hem of haar noodzakelijke zorg beschikbaar» en «De zorg is effectief en veilig en wordt door de cliënt positief ervaren». De mutatie heeft betrekking op middelen die gereserveerd waren voor de ondersteuning van cliënten. Het betreft werkzaamheden die uitgevoerd worden door het CIZ. Daarom worden deze middelen overgeheveld naar de operationele doelstelling waaronder de werkzaamheden van het CIZ zijn ondergebracht.
3. Overheveling van operationele doelstelling 43.3.3. Deze mutatie van € 8 miljoen betreft de kosten van verschillende eenmalige activiteiten die het CIZ in opdracht van VWS heeft uitgevoerd. Hierdoor worden de voorwaarden geschapen om in de reductie van de kosten van de indicatiestelling in latere jaren te realiseren. Het gaat bijvoorbeeld om activiteiten gericht op kwaliteitsverbetering, het opzetten van een kennis- en informatie-eenheid (o.a. ten behoeve van VWS) en het uitvoeren van pilots in het kader van de vereenvoudiging van de indicatiestelling. In de begroting van het CIZ voor 2008 was hierin niet voorzien.
4. Het kabinet heeft in zijn reactie op het SER-advies over de toekomst van de AWBZ maatregelen aangekondigd om de kwaliteit van de langdurige zorg en de solidariteit met langdurig zieken te behouden voor de toekomst. Deze pakketmaatregelen zijn uitgewerkt in een brief van de Staatssecretaris van VWS aan de Tweede Kamer op 16 september 2008 (Kamerstuk 30 597, nr. 29). De AWBZ-zorgfuncties ondersteunende begeleiding, activerende begeleiding en behandeling worden vervangen door twee zorgfuncties: begeleiding en behandeling. Om de verwachte besparingen te realiseren zal het CIZ ongeveer 200 000 herindicaties moeten uitvoeren bovenop de reguliere werklast. Dit leidt tot inzet van extra personeel, scholingskosten en kosten voor het aanpassen van ICT-systemen en gestandaardiseerde protocollen. De kosten voor de voorbereidingen en de start van deze operatie in 2008 zijn begroot op € 10,9 miljoen.

43.3.3 De zorg is effectief en veilig en wordt door de cliënt positief ervaren

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	147 896
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Loonbijstelling	4 563
2. Kwaliteit	- 31 800
3. Overheveling naar operationele doelstelling 43.3.2 t.b.v. ondersteuning cliënten	- 9 900
4. Overheveling naar operationele doelstelling 43.3.2 t.b.v. CIZ indicatiestelling	- 8 000
5. Overige mutaties	170
Stand 2e suppletore begroting	102 929

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Loonbijstelling
2. Er zijn minder initiatieven op het gebied van mentorschap voor subsidiëring aangemeld en enkele projecten zijn verlaat van start gegaan (ca. € 2,5 miljoen). Ook op het gebied van cliëntondersteuning zijn minder aanvragen ontvangen dan aanvankelijk was ingeschat (ca. € 1,5 miljoen). De uitgaven voor de pilots dementie zijn lager uitgevallen (€ 2,7 miljoen) door een andere organisatorische invulling van de pilots. Verder heeft het ontwerpen van een geschikte regeling voor kleinschalig wonen meer tijd gekost door overleg met veldpartijen over de invulling van de activiteiten en het (laten) uitvoeren van onderzoek (€ 15 miljoen). Ongeveer € 7,5 miljoen heeft betrekking op verschillende onderzoeksprojecten van ZonMw waarvoor ZonMw een aangepaste planning heeft ingediend. Het restant betreft lagere uitgaven voor verschillende kleinere projecten (€ 2,6 miljoen). Deze middelen (in totaal € 31,8 miljoen) worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.

43.3.4 De kosten van de zorg zijn maatschappelijk aanvaardbaar

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	4 896 911
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Bijstelling raming BIKK n.a.v. MEV	28 800
2. Overige mutaties	- 211
Stand 2e suppletore begroting	4 925 500

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Bijstelling raming BIKK n.a.v. de Macro Economische Verkenning (MEV)

43.4 Toelichting ontvangsten

Er hebben zich geen ontvangstenmutaties voorgedaan.

Beleidsartikel 44 Maatschappelijke ondersteuning

44.1 Algemene doelstelling

Alle burgers participeren in de samenleving.

44.2 Budgettaire gevolgen van beleid begrotingsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting	Stand vastgestelde 1e suppletore begroting	Mutaties 2e suppletore begroting	Stand 2e suppletore begroting
	1	2	3	4 = 2 + 3
Verplichtingen	573 556	583 860	- 35 558	548 302
Uitgaven	575 532	586 710	- 46 854	539 856
Programma-uitgaven	571 607	582 773	- 46 850	535 923
1. Burgers worden gestimuleerd actief te participeren in maatschappelijke verbanden;	63 058	64 223	- 9 437	54 786
2. Burgers bieden anderen vrijwillige ondersteuning en kunnen gebruik maken van (organisaties van) vrijwillige ondersteuning;	79 544	78 165	- 32 954	45 211
3. Burgers met beperkingen kunnen gebruik maken van (algemene) voorzieningen en professionele ondersteuning;	85 438	86 818	- 10 009	76 809
4. Burgers met (psycho)sociale problemen kunnen gebruik maken van tijdelijke ondersteuning.	343 567	353 567	5 550	359 117
Apparaatsuitgaven	3 925	3 937	- 4	3 933
Ontvangsten	0	0	0	0

44.3 Operationele doelstellingen

Er zijn 4 operationele doelstellingen op dit beleidsartikel:

1. Burgers worden gestimuleerd actief te participeren in maatschappelijke verbanden;
2. Burgers bieden anderen vrijwillige ondersteuning en kunnen gebruik maken van (organisaties van) vrijwillige ondersteuning;
3. Burgers met beperkingen kunnen gebruik maken van (algemene) voorzieningen en professionele ondersteuning;
4. Burgers met (psycho)sociale problemen kunnen gebruik maken van tijdelijke ondersteuning.

44.3.1 Burgers worden gestimuleerd actief te participeren in maatschappelijke verbanden

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	64 223
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Diverse projecten	- 724
2. Overheveling naar artikel 42.3.2 t.b.v. het Stagefonds	- 9 000
3. Overige mutaties	287
Stand 2e suppletore begroting	54 786

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. De uitgaven zijn lager dan geraamd ondermeer omdat een aantal projecten (Interventie kwaliteit organisatie MO-groep € 0,2 miljoen, WMO ICT-projecten € 0,1 miljoen en leefbaarheid krachtwijken € 0,1

miljoen) in 2009 zullen starten in plaats van in 2008. De middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.

44.3.2 Burgers bieden anderen vrijwillige ondersteuning en kunnen gebruik maken van (organisaties van) vrijwillige ondersteuning

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	78 165
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Mantelzorgcompliment	- 34 000
2. Overige mutaties	1 046
Stand 2e suppletore begroting	45 211

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. De uitgaven worden lager op basis van de meest recente ramingen over het aantal te verstrekken mantelzorgcomplimenten. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.

44.3.3 Burgers met beperkingen kunnen gebruik maken van (algemene) voorzieningen en professionele ondersteuning

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	86 818
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Overboeking naar het Gemeentefonds m.b.t. dure woonaanpassingen	- 9 000
2. Overige mutaties	- 1 009
Stand 2e suppletore begroting	76 809

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Een deel van het budget 2008 is niet nodig voor het afhandelen van lopende verplichtingen voor woningaanpassingen over de jaren vóór 2007. Deze middelen ter hoogte van € 9 miljoen worden toegevoegd aan het Wmo-budget 2008, zoals reeds eerder in het kader van de overheveling van de WMO is besloten en ook is gecommuniceerd met gemeenten via de circulaire.

44.3.4 Burgers met (psycho)sociale problemen kunnen gebruik maken van tijdelijke ondersteuning

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	353 567
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Loonbijstelling	11 544
2. Project Wet huisverbod en overige projecten	- 5 494
3. Overige mutaties	- 500
Stand 2e suppletore begroting	359 117

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Loonbijstelling
2. De Wet tijdelijk huisverbod treedt in 2009 in werking. Dit betekent dat in 2008 € 2,6 miljoen niet wordt uitgegeven. Vervolgens is er bij een aantal projecten op het terrein van de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang vertraging opgelopen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.

44.4 Toelichting ontvangsten

Er hebben zich geen ontvangstenmutaties voorgedaan.

Beleidsartikel 46 Sport

46.1 Algemene doelstelling

Een sportieve samenleving waarin zowel veel aan sport wordt gedaan als van sport wordt genoten.

46.2 Budgettaire gevolgen van beleid begrotingsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting	Stand vastgestelde 1e suppletore begroting	Mutaties 2e suppletore begroting	Stand 2e suppletore begroting
	1	2	3	4 = 2 + 3
Verplichtingen	74 068	60 189	19 831	80 020
Uitgaven	117 444	106 399	- 320	106 079
Programma-uitgaven	114 974	103 887	- 277	103 610
1. Mensen sporten en bewegen meer voor hun gezondheid	18 763	14 263	- 951	13 312
2. Via de sport ontmoeten mensen elkaar, doen mensen mee aan maatschappelijke activiteiten en gaan mensen respectvol met elkaar om	68 584	62 647	2 362	65 009
3. De topsport in Nederland staat symbool voor ambitie, is een bron van ontspanning en draagt bij aan ons nationale imago in binnen-en buitenland	27 627	26 977	- 1 688	25 289
Apparaatsuitgaven	2 470	2 512	- 43	2 469
Ontvangsten	870	1 025	0	1 025

46.3 Operationele doelstellingen

Er zijn 3 operationele doelstellingen op dit beleidsartikel:

1. Mensen sporten en bewegen meer voor hun gezondheid;
2. Via de sport ontmoeten mensen elkaar, doen mensen mee aan maatschappelijke activiteiten en gaan mensen respectvol met elkaar om;
3. De topsport in Nederland staat symbool voor ambitie, is een bron van ontspanning en draagt bij aan ons nationale imago in binnen -en buitenland.

46.3.1 Mensen sporten en bewegen meer voor hun gezondheid

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	14 263
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Vertraging projecten en minder aanvragen	- 1 100
2. Overige mutaties	149
Stand 2e suppletore begroting	13 312

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Vertraging bij de opstart van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen. Daarnaast zijn minder aanvragen binnengekomen voor het programma Kennis en informatie en Gezonde sportbeoefening. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.

46.3.2 Via de sport ontmoeten mensen elkaar, doen mensen mee aan maatschappelijke activiteiten en gaan mensen respectvol met elkaar om

Op deze operationele doelstelling hebben zich geen grote mutaties in relatie tot de omvang van de doelstelling voorgedaan. Zie hiervoor ook de criteria in de leeswijzer van deze suppletore begroting.

46.3.3 De topsport in Nederland staat symbool voor ambitie, is een bron van ontspanning en draagt bij aan ons nationale imago in binnen- en buitenland

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	26 977
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Vertraging projecten en minder aanvragen	- 2 500
2. Overige mutaties	812
Stand 2e suppletore begroting	25 289

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Er zijn minder subsidieaanvragen binnengekomen voor de organisatie van topsportevenementen in Nederland. Daarnaast is er sprake van vertraging bij enkele programma's (aanleg topsportaccommodatie, talentontwikkeling en dopingpreventie). Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.

46.4 Toelichting ontvangsten

Er hebben zich geen ontvangstenmutaties voorgedaan.

Beleidsartikel 47 Oorlogsgetroffenen en herinnering Wereldoorlog II

47.1 Algemene doelstelling

De erfenis van WO II is afgewikkeld en mensen beseffen, mede op basis van de gebeurtenissen uit WO II, wat het betekent om in vrijheid te kunnen leven.

47.2 Budgettaire gevolgen van beleid begrotingsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting	Stand vastgestelde 1e suppletore begroting	Mutaties 2e suppletore begroting	Stand 2e suppletore begroting
	1	2	3	4 = 2 + 3
Verplichtingen	387 470	408 954	- 413	408 541
Uitgaven	388 402	411 086	- 4 502	406 584
Programma-uitgaven	387 129	409 875	- 4 631	405 244
1. Een kwalitatief goed en doelmatig stelsel van materiele en immateriële hulpverlening aan oorlogsgetroffenen WO II in een situatie van afbouw	373 057	393 803	- 4 826	388 977
2. De herinnering aan WO II blijft levend en veel mensen – vooral jeugdigen – zijn zich bewust van de betekenis van WO II	14 072	16 072	195	16 267
Apparaatsuitgaven	1 273	1 211	129	1 340
Ontvangsten	0	0	0	0

47.3 Operationele doelstellingen

Er zijn 2 operationele doelstellingen op dit beleidsartikel:

1. Een kwalitatief goed en doelmatig stelsel van materiele en immateriële hulpverlening aan oorlogsgetroffenen WO II in een situatie van afbouw;
2. De herinnering aan WO II blijft levend en veel mensen – vooral jeugdigen – zijn zich bewust van de betekenis van WO II.

47.3.1 Een kwalitatief goed en doelmatig stelsel van materiele en immateriële hulpverlening aan oorlogsgetroffenen WO II in een situatie van afbouw

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	393 803
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Bijstelling raming wetten oorlogsgetroffenen	- 6 000
2. Overige mutaties	1 174
Stand 2e suppletore begroting	388 977

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Wet buitengewoon pensioen verzetsdeelnemers 1940–1945 wordt naar beneden bijgesteld met € 1,1 miljoen door het eerder afronden van de definitiefstelling van oude jaren. Wet uitkeringen vervolgingslachtoffers 1940–1945 (Wuv) wordt naar beneden bijgesteld met € 4,5 miljoen. De verwachte lagere uitgaven worden veroorzaakt door een lager aantal periodieke uitkeringen. Tenslotte wordt de Wet uitkeringen burgerslachtoffers 1940–1945 (Wubo) naar beneden bijgesteld met € 0,4 miljoen.

47.3.2 De herinnering aan WO II blijft levend en veel mensen – vooral jeugdigen – zijn zich bewust van de betekenis van WO II

Op deze operationele doelstelling hebben zich geen grote mutaties in relatie tot de omvang van de doelstelling voorgedaan. Zie hiervoor ook de criteria in de leeswijzer van deze suppletore begroting.

47.4 Toelichting ontvangsten

Er hebben zich geen ontvangstenmutaties voorgedaan.

Niet-beleidsartikel 98 Algemeen

98.1 Algemeen

In dit niet-beleidsartikel worden de uitgaven beschreven die niet specifiek aan een van de beleidsdoelstellingen uit de voorgaande beleidsartikelen zijn toe te rekenen. Het gaat hierbij om ministeriebrede programma- en apparaatsuitgaven.

98.2 Budgettaire gevolgen van beleid begrotingsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting	Stand 1e suppletore begroting	Stand vastgestelde 1e suppletore begroting	Stand 2e suppletore begroting
	1	2	3	4 = 2 + 3
Verplichtingen	285 199	294 638	89 843	384 481
Uitgaven	296 514	308 371	11 822	320 193
Programma-uitgaven	100 298	103 679	8 633	112 312
1. Internationale samenwerking	11 998	13 998	144	14 142
2. Beheer en toezicht stelsel	88 300	89 681	8 489	98 170
Apparaatsuitgaven	196 216	204 692	3 189	207 881
Ontvangsten	3 380	3 380	1 026	4 406

98.3 Operationele doelstellingen op programma-uitgaven

Er zijn 2 operationele doelstellingen op dit niet-beleidsartikel:

1. Internationale samenwerking;
2. Beheer en toezicht stelsel.

Daarnaast worden op dit artikel de apparaatsuitgaven van de inspecties (IGZ en IJZ), het SCP, de Raden (RMO, RVZ, GR en RGO), het strategisch onderzoek van het RIVM en het NVI, en de departementsbrede PenM uitgaven geraamd.

98.3.1 Internationale samenwerking

Op deze operationele doelstelling hebben zich geen grote mutaties in relatie tot de omvang van de doelstelling voorgedaan. Zie hiervoor ook de criteria in de leeswijzer van deze suppletore begroting.

98.3.2 Beheer en toezicht stelsel

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	89 681

Mutaties 2e suppletore begroting:

1. Overheveling van artikel 42.3.3 voor uitvoering werkzaamheden CVZ	4 000
2. Loonbijstelling	2 967
3. Overige mutaties	1 522

Stand 2e suppletore begroting	98 170

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Overheveling van artikel 42.3.3 voor door het CVZ uit te voeren werkzaamheden tegen wanbetalers. Bij voorjaarsnota is € 4 miljoen overgeheveld van de premie-middelen naar artikel 42. Deze middelen worden nu overgeheveld naar artikel 98 vanwaar het CVZ wordt bekostigd.

98.4 Apparaatsuitgaven

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	204 692
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Overheveling van Jeugd en Gezin, bijdrage toezicht Jeugdzaken	1 651
2. Overheveling van SZW, bijdrage werkprogramma Gezondheidsraad	854
3. P&M Inspectie Jeugdzorg	- 800
4. Verrekening P&M TBU	- 3 320
5. Overheveling naar artikel 42.3.1 t.b.v. Project Consumenteninformatie	- 201
6. Overige mutaties	5 005
Stand 2e suppletore begroting	207 881

Toelichting mutaties 2e suppletore begroting:

1. Betreft een bijdrage van Jeugd en Gezin aan het toezicht op Jeugdzaken. (De apparaatskosten van Jeugd en Gezin staan op de begroting van VWS)
2. Betreft een bijdrage van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan het werkprogramma van de Gezondheidsraad.
3. In verband met invulling vacatures is er ruimte in het budget ontstaan. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.
4. Dit budget betreft de uitvoeringskosten die samenhangen met de TBU. In 2008 is hier slechts beperkt aanspraak op gemaakt, waardoor incidenteel € 3,3 miljoen resteert. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de algehele begrotingsproblematiek.

98.5 Toelichting ontvangsten

Er hebben zich geen relevante ontvangstenmutaties voorgedaan die vermeld worden.

Niet-beleidsartikel 99 Nominaal en Onvoorzien

99.1 Algemeen

Dit is een technisch, administratief artikel, waarop middelen voor de loon en prijsbijstelling worden geparkeerd voordat ze worden overgeheveld naar de desbetreffende beleidsartikelen. Daarnaast worden op dit artikel de taakstellingen geboekt, voordat deze verder worden verdeeld over de beleidsartikelen. Ook worden hierop de onvoorzien uitgaven geplaatst die aan de beleidsartikelen worden toegedeeld.

99.2 Budgettaire gevolgen van beleid begrotingsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting	Stand vastgestelde 1e suppletore begroting	Mutaties 2e suppletore begroting	Stand 2e suppletore begroting
	1	2	3	4 = 2 + 3
Verplichtingen	- 42 198	65 906	- 66 656	- 750
Uitgaven	- 46 618	61 486	- 62 146	- 660
Programma-uitgaven	- 46 618	61 486	- 62 146	- 660
1. Loonbijstelling	985	87 557	- 88 055	- 498
2. Prijsbijstelling	398	6 817	- 6 817	0
3. Onvoorzien	2	7 486	- 6 000	1 486
4. Taakstelling	- 48 003	- 40 374	38 726	- 1 648
Ontvangsten	0	0	4 399	4 399

Loonbijstelling

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	87 557
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Loonbijstelling toedeling restant tranche 2007 en 2008, kader Zorg (Opleidingsfonds)	- 22 650
2. Loonbijstelling toedeling restant tranche 2007 en 2008 naar de beleidsartikelen	- 62 121
3. Loonbijstelling toedeling restant ter dekking van algehele begrotingsproblematiek	- 3 284
Stand 2e suppletore begroting	- 498

Prijsbijstelling

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	6 817
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Overheveling naar artikel 42.3.2 t.b.v. Prijsbijstelling tranche 2008, kader Zorg (Opleidingsfonds)	- 5 974
2. Overige mutaties	- 843
Stand 2e suppletore begroting	0

Onvoorzien

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	7 486
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Overheveling naar artikel 41.3.5 t.b.v. enveloppe-middelen CBRN	- 5 700
2. Overige mutaties	- 300
Stand 2e suppletore begroting	1 486

Taakstelling

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	- 40 374
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Taakstellende onderuitputting VJN 2006	23 700
2. Taakstellende onderuitputting VJN 2007	15 000
3. Overboeking van het ministerie van VWS naar het programma-ministerie J&G in verband met de pleegzorg	- 600
4. Overboeking naar het ministerie van BZK voor de bijdrage NBV (Nationaal Bureau Verbindingsbeveiliging).	- 56
5. Overige mutaties	682
Stand 2e suppletore begroting	- 1 648

99.3 Ontvangsten

Stand 1e suppletore begroting (bedragen x € 1 000)	0
<i>Mutaties 2e suppletore begroting:</i>	
1. Saldo ontvangsten mee- en tegenvallers	4 399
Stand 2e suppletore begroting	4 399

4 HET BELEID MET BETREKKING TOT DE ZORUITGAVEN

Deze paragraaf geeft een overzicht van de ontwikkeling van de uitgaven en ontvangsten in de zorgsector in het lopende jaar. De gepresenteerde cijfers sluiten aan bij de Najaarsnota 2008, die de Minister van Financiën aan de Kamer aanbiedt.

De gepresenteerde mutaties zijn bijstellingen ten opzichte van de standen die zijn opgenomen in de 1e suppletore begroting 2008 en de VWS-begroting 2009.

Voor de beoordeling in hoeverre bijstellingen nodig zijn ten opzichte van de VWS-begroting 2009, is mede gebruik gemaakt van de informatie van het College voor Zorgverzekeringen (CVZ), het Centraal Administratie Kantoor (CAK) en de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Met betrekking tot de AWBZ is informatie van het CVZ beschikbaar, welke voornamelijk is gebaseerd op een extrapolatie van de tot en met juli aan zorginstellingen betaalde voorschotten. Daarnaast is van het CAK informatie ontvangen over de nabetalen over voorgaande jaren als gevolg van bijstellingen van instellingsbudgetten in die jaren. Voor wat betreft de Zvw gaat het om de opgaven van de uitgaven Zvw van de zorgverzekeraars over het eerste half jaar van 2008. De opgaven van de kosten met betrekking tot de Zvw over het eerste half jaar bevatten nog voor een belangrijk deel schattingen van de zorgverzekeraars inzake de tot nog te ontvangen declaraties met betrekking tot het eerste half jaar. De kostencijfers en de extrapolatie daarvan naar een jaar zijn dan ook met onzekerheden omgeven. Van de NZa zijn gegevens ontvangen over de instellingsbudgetten. De gegevens van het CVZ, CAK en NZa geven op dit moment geen aanleiding om de raming van het Budgettair Kader Zorg (BKZ) bij te stellen.

4.1 Bijstellingen van de uitgaven en ontvangsten in 2008

De netto-BKZ-uitgaven zijn de (bruto)-BKZ-uitgaven verminderd met de ontvangsten ook wel bekend als eigen betalingen Zvw/AWBZ en overige ontvangsten. De netto-BKZ-uitgaven nemen ten opzichte van de VWS ontwerp-begroting 2009 toe met € 23,6 miljoen. Dit betreft het saldo van verschillende mutaties. De ontwikkeling van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten wordt in tabel 1 toegelicht.

Tabel 1 Mutaties in de bruto- en netto-BKZ-uitgaven 2008 (bedragen x € 1 000 000)

	2008
Bruto-BKZ-uitgaven stand VWS ontwerp-begroting 2008	54 349,7
Mutaties gemeld in de 1e suppletore begroting 2008	262,5
Bruto-BKZ-uitgaven stand 1e suppletore begroting 2008	54 612,2
Mutaties gemeld in de VWS ontwerp-begroting 2009	- 176,8
Bruto-BKZ-uitgaven stand VWS ontwerp-begroting 2009	54 435,4
<i>Nieuwe mutaties</i>	<i>46,8</i>
IJklijnmutaties	32,0
Opleidingsfonds	- 18,3
Correctie opleidingscomponent ziekenhuizen	13,4
Actualisatie 2008	19,7
Bruto-BKZ-uitgaven stand 2e suppletore begroting 2008	54 482,2
BKZ-ontvangsten stand VWS ontwerp-begroting 2008	3 028,3
Mutaties gemeld in de 1e suppletore begroting 2008	6,4
BKZ-ontvangsten stand 1e suppletore begroting 2008	3 034,7
Mutaties gemeld in de VWS ontwerp-begroting 2009	7,6
BKZ-ontvangsten stand VWS ontwerp-begroting 2009	3 042,3
<i>Nieuwe mutaties</i>	<i>23,2</i>
Terugontvangsten opleidingsfonds	23,2

BKZ-ontvangsten stand 2e suppletore begroting 2008	3 065,5
Netto-BKZ-uitgaven stand VWS ontwerpbegroting 2008	51 321,4
Netto-BKZ-uitgaven stand 1e suppletore begroting 2008	51 577,5
Netto-BKZ-uitgaven stand VWS ontwerpbegroting 2009	51 393,1
Netto-BKZ-uitgaven stand 2e suppletore begroting 2008	51 416,7
Mutatie netto-BKZ-uitgaven t.o.v. stand VWS ontwerpbegroting 2009	23,6

Ontwikkeling in de bruto-BKZ-uitgaven

Ijklijnmutaties

Dit betreft een saldo van diverse mutaties tussen de verschillende uitgavenkaders en het BKZ.

Het wetsvoorstel stroomlijning financiering medisch noodzakelijke zorg aan illegalen zou oorspronkelijk in 2008 in werking treden. Dit blijkt nu per 1 januari 2009 het geval te zijn. In verband hiermee worden de met de beleidsregel dubieuze debiteuren samenhangende middelen voor medisch noodzakelijke zorg aan illegalen (€ 23 miljoen) incidenteel teruggeboekt van de VWS begroting naar het BKZ.

Een deel van het budget 2008 is niet nodig voor het afhandelen van lopende verplichtingen voor woningaanpassingen over de jaren vóór 2007. Deze middelen (€ 9 miljoen) zijn afkomstig van de VWS-begroting en worden toegevoegd aan het Wmo-budget 2008, zoals reeds eerder in het kader van de overheveling van de Wmo is besloten en ook is gecommuniceerd met gemeenten via de circulaires.

Opleidingsfondsen

De uitgaven voor de subsidies voor met name de opleidingen tot medisch-specialist vallen lager uit dan geraamd, doordat de subsidies niet volledig worden bevoorschot, maar tot het niveau van de gemiddelde verwachte subsidievaststellingen over 2008. Van de onderuitputting wordt € 8,4 miljoen aan de begroting 2009 toegevoegd.

Correctie opleidingscomponent ziekenhuizen

Van de meevaller van het opleidingsfonds (uitgaven en ontvangsten) wordt € 13,4 miljoen overgeheveld naar het ziekenhuiskader. Deze mutatie betreft een correctie op de schoning van de ziekenhuisbudgetten voor de opleidingscomponenten. De schoning vond plaats in verband met de overheveling van de uitgaven van opleidingen voor medisch-specialisten van het ziekenhuiskader naar het opleidingsfonds.

Actualisatie 2008

Het restant van de meevaller van het opleidingsfonds (uitgaven en ontvangsten) 2008 (€ 19,7 miljoen) wordt voor mogelijke dreigingen 2008 naar nominaal en onvoorzien overgeheveld. In het voorjaar 2009 worden op basis van de gegevens van de NZa en het CVZ de zorguitgaven geactualiseerd.

Ontwikkeling in de BKZ-ontvangsten

Terugontvangsten opleidingsfondsen

De hogere ontvangsten zijn het gevolg van vaststelling van subsidies voor opleidingen tot medisch-specialist. In 2007 zijn de verleende subsidies volledig bevoorschot. Op basis van subsidievaststellingen hebben de opleidingsziekenhuizen in 2008 tot nog toe € 23,2 miljoen terugbetaald.

BKZ-plafond

Tabel 2 geeft een overzicht van de bijstelling in het BKZ-plafond. Sinds de VWS ontwerpbegroting 2009 is het BKZ-plafond met € 32 miljoen opwaarts bijgesteld. Dit komt door de eerder genoemde ijklijnmutaties van € 32 miljoen.

Tabel 2 Mutaties in het BKZ-plafond 2008 (bedragen x € 1 000 000)

	2008
BKZ-plafond stand VWS ontwerpbegroting 2008	51 321,4
Mutaties gemeld in de 1e suppletore begroting 2008	106,2
BKZ-plafond stand 1e suppletore begroting 2008	51 427,6
IJKlijnmutaties gemeld in de VWS ontwerpbegroting 2009	- 61,8
BKZ-plafond stand VWS ontwerpbegroting 2009	51 365,8
IJKlijnmutaties	32,0
BKZ-plafond stand 2e suppletore begroting 2008	51 397,8

Tabel 3¹ geeft de ontwikkeling van de uitgaven en ontvangsten onder het BKZ weer.

Tabel 3 Ontwikkeling van het BKZ (bedragen x € 1 000 000)

	Bruto BKZ uitgaven	BKZ ontvangsten	Netto BKZ uitgaven	BKZ	Overschrijding (+) / onderschrijding (-)
	(Bruto)	(Eigen betalingen)	(Netto)		
	a	b	c=a-b	d	e=c-d
Stand VWS ontwerpbegroting 2008	54 350	3 028	51 321	51 321	0
Stand 1e suppletore begroting 2008	54 612	3 035	51 578	51 428	150
Stand VWS ontwerpbegroting 2009	54 435	3 042	51 393	51 366	27
Stand 2e suppletore begroting 2008	54 482	3 066	51 417	51 398	19
Mutatie t.o.v. stand VWS ontwerp-begroting 2009	47	23	24	32	- 8

Bij de stand 2e suppletore begroting 2008 doet zich een overschrijding voor van € 19 miljoen. De overschrijding is € 8 miljoen lager dan de bij VWS begroting 2009 gemelde overschrijding. Dit wordt veroorzaakt doordat € 8 miljoen van de totale meevaller van het opleidingsfonds aan de begroting 2009 wordt toegevoegd.

4.2 Toelichting mutaties per artikel

De onderstaande tabellen geven een cijfermatig overzicht per artikel. Tabel 4 geeft de mutaties vanaf de stand ontwerpbegroting 2008 tot aan de 2e suppletore begroting 2008 op artikelniveau weer. Relevante mutaties worden in tabel 5 verder toegelicht.

¹ Door afrondingsverschillen kan het saldo van de delen afwijken van het totaal.

Tabel 4 Premiegefinancierde zorguitgaven per artikel (bedragen x € 1 000 000)

	Stand VWS ontwerpbegroting 2008	Stand 1e suppletore begroting 2008	Mutaties 2e suppletore begroting 2008	Stand 2e suppletore begroting 2008
	a	b	c	d=b+c
41 Volksgezondheid	104,2	97,8	3,9	101,7
42 Gezondheidszorg	30 052,0	30 060,7	686,5	30 747,2
43 Langdurige zorg	20 150,0	20 441,0	649,8	21 090,8
44 Maatschappelijke ondersteuning	163,5	166,1	6,1	172,2
99 Nominaal en onvoorzien	1 640,4	1 582,6	- 1 469,9	112,7
Wmo (gemeentefonds)	1 439,0	1 462,6	12,0	1 474,6
Opleidingsfonds (begroting VWS)	773,0	772,7	10,3	783,0
Begrotingsgefinancierde BKZ-uitgaven	27,6	28,7	- 28,7	0,0
Totaal	54 349,7	54 612,2	- 130,0	54 482,2

Tabel 5 Toelichting financiële mutaties per artikel**41 Volksgezondheid (bedragen x € 1 000 000)**

Uitgaven	2008
Stand VWS ontwerpbegroting 2008	104,2
<i>Mutaties gemeld in de 1e suppletore begroting 2008</i>	<i>- 6,4</i>
Stand 1e suppletore begroting 2008	97,8
<i>Mutaties tot en met de 2e suppletore begroting 2008</i>	
1. Toedeling OVA	0,1
2. Nominaal tranche 2008	3,8
Stand 2e suppletore begroting 2008	101,7

Toelichting mutaties:

1. Toedeling van een correctie op de middelen die eerder voor de jaarlijkse indexering van budgetten en tarieven voor de loonkostenstijging, de ova, waren gereserveerd. Dit betreft de jaren 2008 e.v.
2. De vergoeding voor de loon- en prijsontwikkeling wordt voor alle zorgsectoren in eerste instantie gereserveerd op nominaal en onvoorzien. Daar staat de raming voor 2008–2013. De tranche 2008 wordt nu toebedeeld aan de sectoren (onder gelijkmatige verlaging van artikel 99).

42 Gezondheidszorg (bedragen x € 1 000 000)

Uitgaven	2008
Stand VWS ontwerpbegroting 2008	30 052,0
<i>Mutaties gemeld in de 1e suppletore begroting 2008</i>	<i>8,7</i>
Stand 1e suppletore begroting 2008	30 060,7
<i>Mutaties tot en met de 2e suppletore begroting 2008</i>	
1. Doorwerking zorguitgaven 2007	- 194,4
wv Financieringsachterstand	- 19,8
2. Forensische zorg	- 38,7
3. Actualisering ggz AWBZ/Zvw	17,3
4. Toedeling OVA	11,4
5. Nominaal tranche 2008	846,8
6. Uitvoeringskosten CAK	7,8
7. Wetsvoorstel stroomlijning financiering medisch noodzakelijke zorg aan illegalen	23,0
8. Correctie opleidingscomponent ziekenhuizen	13,4
Overige mutaties	- 1,8
Technische mutaties	1,7

Uitgaven	2008
Stand VWS ontwerpbegroting 2008	30 052,0
Stand 2e suppletore begroting 2008	30 747,2

Toelichting mutaties:

1. Op basis van de gegevens van de NZa en het CVZ zijn de uitgaven, het bouwprogramma en de kapitaallastenraming 2007 geactualiseerd. Uit deze actualisatie volgt per saldo een meevaller van € 194,4 mln in 2008, dit is inclusief een financieringsachterstand van – € 19,8 mln. Een financieringsachterstand betreft betalingen van zorgverzekeraars en zorgkantoren voor verplichtingen die in voorgaande jaren zijn aangegaan.
2. Aanvullende overheveling naar de begroting van het ministerie van Justitie in verband met de overgang van forensische zorg. Deze aanvulling betreft o.a. de middelen voor instelling Tactus (verslavingszorg) die bij de vaststelling van de oorspronkelijke overheveling niet waren meegenomen, een aanvulling op basis van nader onderzoek naar forensische zorg en de exploitatiegevolgen in de komende jaren van door VWS vóór 1 januari 2007 goedgekeurde bouwplannen.
3. Per 1 januari 2008 is de geneeskundige GGZ overgeheveld uit de AWBZ naar de Zvw. Op basis van onlangs van de NZa ontvangen gegevens met betrekking tot realisatiecijfers 2007 is de in de GGZ aangebrachte afbakening tussen Zvw en AWBZ geactualiseerd. Als gevolg hiervan vindt een additionele verschuiving plaats van artikel 43 (AWBZ) naar artikel 42 (Zvw).
4. Toedeling van een correctie op de middelen die eerder voor de jaarlijkse indexering van budgetten en tarieven voor de loonkostenstijging, de ova, waren gereserveerd. Dit betreft de jaren 2008 e.v.
5. De vergoeding voor de loon- en prijsontwikkeling wordt voor alle zorgsectoren in eerste instantie gereserveerd op nominaal en onvoorzien. Daar staat de raming voor 2008–2013. De tranche 2008 wordt nu toebedeeld aan de sectoren (onder gelijkmatige verlaging van artikel 99).
6. Het CAK voert de compensatieregeling voor het verplicht eigen risico in de Zvw uit. Ten behoeve van de daarmee samenhangende uitvoeringskosten van het CAK vindt een overheveling plaats vanuit artikel 43. Deze kosten zijn voor 2008 geraamd op € 7,8 mln (inclusief incidentele projectkosten).
7. Bij het opstellen van de VWS-begroting 2008 werd er vanuit gegaan dat het wetsvoorstel dat regelt dat zorgaanbieders ingeval zij medisch noodzakelijke zorg hebben verleend aan in betalingsonmacht verkerende illegalen, in aanmerking komen voor compensatie, reeds in 2008 in werking zou treden. Nu de inwerkingtreding niet eerder dan per 1 januari 2009 zal zijn, worden de voor ziekenhuiszorg beschikbare middelen (afkomstig uit de beleidsregel dubieuze debiteuren) teruggeboekt naar de ziekenhuissectoren.
8. Er vindt een overheveling plaats van € 13,4 mln van het opleidingsfonds naar het ziekenhuiskader. De mutatie betreft een correctie op de schoning van de ziekenhuisbudgetten voor de opleidingscomponenten. Deze schoning vond plaats in verband met de overheveling van de uitgaven van opleidingen voor medisch-specialisten van het ziekenhuiskader naar het opleidingsfonds.

43 Langdurige zorg (bedragen x € 1 000 000)

Uitgaven	2008
Stand VWS ontwerpbegroting 2008	20 150,0
<i>Mutaties gemeld in de 1e suppletore begroting 2008</i>	<i>291,0</i>
Stand 1e suppletore begroting 2008	20 441,0
<i>Mutaties tot en met de 2e suppletore begroting 2008</i>	
1. Doorwerking zorguitgaven 2007	- 43,2
vv Financieringsachterstand	77,2
2. Forensische zorg	- 19,1
3. PGB's	31,0
4. Besparingsverlies Best Practices	- 35
5. Gewenningsregeling op de overgangsregeling ZmV	3,8
6. Actualisering ggz AWBZ/Zvw	- 17,3
7. Toedeling OVA	14,8
8. Nominaal tranche 2008	723,1
9. Uitvoeringskosten CAK	- 7,8
Overige mutaties	- 0,5
Stand 2e suppletore begroting 2008	21 090,8

Toelichting mutaties:

1. Op basis van de gegevens van de NZa en het CVZ zijn de uitgaven, het bouwprogramma en de kapitaallastenraming 2007 geactualiseerd. Uit deze actualisatie volgt per saldo een meevaller van € 43,2 mln in 2008, dit is inclusief een financieringsachterstand van € 77,2 mln. Een financieringsachterstand betreft betalingen van zorgverzekeraars en zorgkantoren voor verplichtingen die in voorgaande jaren zijn aangegaan.
2. Aanvullende overheveling naar de begroting van het ministerie van Justitie in verband met de overgang van forensische zorg. Deze aanvulling betreft o.a. de middelen voor instelling Hoeve Boschoord (gehandicaptenzorg) die bij de vaststelling van de oorspronkelijke overheveling niet waren meegenomen, een aanvulling op basis van nader onderzoek naar forensische zorg en de exploitatiegevolgen in de komende jaren van door VWS vóór 1 januari 2007 goedgekeurde bouwplannen.
3. De PGB-regeling kent een sterke groei. Volgens de huidige inzichten zal de instroom in de regeling groter zijn dan waarmee in de ramingen rekening is gehouden.
4. Invoering van een systeem van best practices is volgens de NZa niet mogelijk per 1 januari 2009. Invoering is nu voorzien per 2010. Dit leidt tot een incidentele meevaller in 2008.
5. Gewenningsregeling op de overgangsregeling ZmV. De kosten van het CAK ten behoeve van de uitvoering van de gewenningsbijdrage in de eerste maanden van 2008 bedragen € 3,8 mln, dit onder gelijkmatige verhoging van de ontvangsten.
6. Per 1 januari 2008 is de geneeskundige GGZ overgeheveld uit de AWBZ naar de Zvw. Op basis van onlangs van de NZa ontvangen gegevens met betrekking tot realisatiecijfers 2007 is de in de GGZ aangebrachte afbakening tussen Zvw en AWBZ geactualiseerd. Als gevolg hiervan vindt een additionele verschuiving plaats van artikel 43 (AWBZ) naar artikel 42 (Zvw).
7. Toedeling van een correctie op de middelen die eerder voor de jaarlijkse indexering van budgetten en tarieven voor de loonkostenstijging, de ova, waren gereserveerd. Dit betreft de jaren 2008 e.v.
8. De vergoeding voor de loon- en prijsontwikkeling wordt voor alle zorgsectoren in eerste instantie gereserveerd op nominaal en onvoor-

zien. Daar staat de raming voor 2008–2013. De tranche 2008 wordt nu toebedeeld aan de sectoren (onder gelijkmatige verlaging van artikel 99).

- Het CAK voert de compensatieregeling voor het verplicht eigen risico in de Zvw uit. Ten behoeve van de daarmee samenhangende uitvoeringskosten van het CAK vindt een overheveling plaats vanuit artikel 43. Deze kosten zijn voor 2008 geraamd op € 7,8 mln (inclusief incidentele projectkosten).

44 Maatschappelijke ondersteuning (bedragen x € 1 000 000)

Uitgaven	2008
Stand VWS ontwerpbegroting 2008	163,5
<i>Mutaties gemeld in de 1e suppletore begroting 2008</i>	<i>2,6</i>
Stand 1e suppletore begroting 2008	166,1
<i>Mutaties tot en met de 2e suppletore begroting 2008</i>	
1. Toedeling OVA	0,1
2. Nominaal tranche 2008	6,0
Stand 2e suppletore begroting 2008	172,2

Toelichting mutaties:

- Toedeling van een correctie op de middelen die eerder voor de jaarlijkse indexering van budgetten en tarieven voor de loonkostenstijging, de ova, waren gereserveerd. Dit betreft de jaren 2008 e.v.
- De vergoeding voor de loon- en prijsontwikkeling wordt voor alle zorgsectoren in eerste instantie gereserveerd op nominaal en onvoorzien. Daar staat de raming voor 2008–2013. De tranche 2008 wordt nu toebedeeld aan de sectoren (onder gelijkmatige verlaging van artikel 99).

99 Nominaal en onvoorzien (bedragen x € 1 000 000)

Uitgaven	2008
Stand VWS ontwerpbegroting 2008	1 640,4
<i>Mutaties gemeld in de 1e suppletore begroting 2008</i>	<i>- 57,8</i>
Stand 1e suppletore begroting 2008	1 582,6
<i>Mutaties tot en met de 2e suppletore begroting 2008</i>	
1. Doorwerking zorguitgaven 2007	119,3
2. Toedeling OVA	- 28,1
3. Nominaal tranche 2008	- 1 579,7
4. Actualisatie 2008	19,7
Overige mutaties	0,5
Technische mutaties	- 1,6
Stand 2e suppletore begroting 2008	112,7

Toelichting mutaties:

- Deze reeks is het resultaat van de actualisatie van het bouwprogramma en de kapitaallastenraming, mede op basis van nieuwe realisatiecijfers, en verwerking van op de aanvullende post gereserveerde middelen.
- Toedeling van een correctie op de middelen die eerder voor de jaarlijkse indexering van budgetten en tarieven voor de loonkostenstijging, de ova, waren gereserveerd. Dit betreft de jaren 2008 e.v.
- De vergoeding voor de loon- en prijsontwikkeling wordt voor alle zorgsectoren in eerste instantie gereserveerd op nominaal en onvoor-

zien. Daar staat de raming voor 2008–2013. De tranche 2008 wordt nu toebedeeld aan de sectoren (onder gelijkmatige verlaging van artikel 99).

4. Het restant van de meevaller van het opleidingsfonds (uitgaven en ontvangsten) 2008 (€ 19,7 mln) wordt voor mogelijke dreigingen 2008 naar nominaal en onvoorzien overgeheveld. In het voorjaar 2009 worden op basis van de gegevens van de NZa en het CVZ de zorg-uitgaven geactualiseerd.

99 Nominaal en onvoorzien (bedragen x € 1 000 000)

Ontvangsten	2008
Stand VWS ontwerpbegroting 2008	3 028,3
<i>Mutaties gemeld in de 1e suppletore begroting 2008</i>	<i>6,4</i>
Stand 1e suppletore begroting 2008	3 034,7
<i>Mutaties tot en met de 2e suppletore begroting 2008</i>	
1. Verrekening eigen bijdragen Wmo	3,0
2. Gewenningsregeling op de overgangsregeling ZmV	3,8
Overige mutaties	0,8
Stand 2e suppletore begroting 2008	3 042,3

Toelichting mutaties:

1. Door verschillen in de uitvoering bij het CAK van de regeling eigen bijdrage Wmo en de regeling eigen bijdrage intramuraal verblijf AWBZ zijn gemeenten € 3 mln aan eigen bijdragen misgelopen. De geraamde eigen bijdragen AWBZ worden hiervoor in 2008 en 2009 met € 3 mln verhoogd; de geraamde eigen bijdragen Wmo wordt met € 3 mln verlaagd en de integratieuitkering Wmo stijgt met € 3 mln. Vanaf 2010 is door het advies van de onafhankelijke derde, aparte verrekening van de geïnde eigen bijdrage niet meer noodzakelijk.
2. Gewenningsregeling op de overgangsregeling ZmV. De kosten van het CAK ten behoeve van de uitvoering van de gewenningsbijdrage in de eerste maanden van 2008 bedragen € 3,8 mln. In verband daarmee vindt een overheveling plaats naar artikel 43 (beheerskosten AWBZ).

Wmo (gemeentefonds, op de begroting van BZK) (bedragen x € 1 000 000)

Uitgaven	2008
Stand VWS ontwerpbegroting 2008	1 439,0
<i>Mutaties gemeld in de 1e suppletore begroting 2008</i>	<i>23,6</i>
Stand 1e suppletore begroting 2008	1 462,6
<i>Mutaties tot en met de 2e suppletore begroting 2008</i>	
1. Verrekening eigen bijdragen Wmo	3,0
2. Dure woningaanpassingen	9,0
Stand 2e suppletore begroting 2008	1 474,6

Toelichting mutaties:

1. Door verschillen in de uitvoering bij het CAK van de regeling eigen bijdrage Wmo en de regeling eigen bijdrage intramuraal verblijf AWBZ zijn gemeenten € 3 mln aan eigen bijdragen misgelopen. De geraamde eigen bijdragen AWBZ worden hiervoor in 2008 en 2009 met € 3 mln verhoogd; de geraamde eigen bijdragen Wmo wordt met € 3 mln verlaagd en de integratieuitkering Wmo stijgt met € 3 mln. Vanaf 2010

is door het advies van de onafhankelijke derde, aparte verrekening van de geïnde eigen bijdrage niet meer noodzakelijk.

2. Een deel van het budget 2008 is niet nodig voor het afhandelen van lopende verplichtingen voor woningaanpassingen over de jaren vóór 2007. Deze middelen zijn afkomstig van de VWS-begroting en worden toegevoegd aan het Wmo-budget 2008, zoals reeds eerder in het kader van de overheveling van de Wmo is besloten en ook is gecommuniceerd met gemeenten via de circulaires.

Opleidingsfonds (op de begroting van VWS) (bedragen x € 1 000 000)

Uitgaven	2008
Stand VWS ontwerpbegroting 2008	773,0
<i>Mutaties gemeld in de 1e suppletore begroting 2008</i>	- 0,3
Stand 1e suppletore begroting 2008	772,7
<i>Mutaties tot en met de 2e suppletore begroting 2008</i>	
1. Toedeling OVA	0,6
2. Nominaal tranche 2008	28,0
3. Uitgaven van opleidingsplaatsen	- 18,3
Stand 2e suppletore begroting 2008	783,0

Toelichting mutaties:

1. Toedeling van een correctie op de middelen die eerder voor de jaarlijkse indexering van budgetten en tarieven voor de loonkostenstijging, de ova, waren gereserveerd. Dit betreft de jaren 2008 e.v.
2. De vergoeding voor de loon- en prijsontwikkeling wordt voor alle zorgsectoren in eerste instantie gereserveerd op nominaal en onvoorzien. Daar staat de raming voor 2008–2013. De tranche 2008 wordt nu toebedeeld aan de sectoren (onder gelijkmatige verlaging van artikel 99).
3. De uitgaven voor de subsidies voor met name de opleidingen tot medisch-specialist vallen lager uit dan geraamd, doordat de subsidies niet volledig worden bevoorschot, maar tot het niveau van de gemiddelde verwachte subsidievaststellingen over 2008. Van de onderuitputting wordt € 8,4 mln aan de begroting 2009 toegevoegd.

Opleidingsfonds (op de begroting van VWS) (bedragen x € 1 000 000)

Ontvangsten	2008
Stand VWS ontwerpbegroting 2008	0,0
<i>Mutaties gemeld in de 1e suppletore begroting 2008</i>	0,0
Stand 1e suppletore begroting 2008	0,0
<i>Mutaties tot en met de 2e suppletore begroting 2008</i>	
1. Terugontvangsten	23,2
Stand 2e suppletore begroting 2008	23,2

Toelichting mutaties:

1. De hogere ontvangsten zijn het gevolg van vaststelling van subsidies voor opleidingen tot medisch-specialist. In 2007 zijn de verleende subsidies volledig bevoorschot. Op basis van subsidievaststellingen hebben de opleidingsziekenhuizen in 2008 tot nog toe € 23,2 mln terugbetaald.

Begrotingsgefinancierde BKZ-uitgaven (o.a. op de begroting van Financiën) (bedragen x € 1 000 000)

Uitgaven	2008
Stand VWS ontwerpbegroting 2008	27,6
<i>Mutaties gemeld in de 1e suppletore begroting 2008</i>	<i>1,1</i>
Stand 1e suppletore begroting 2008	28,7
<i>Mutaties tot en met de 2e suppletore begroting 2008</i>	
1. Toedeling OVA	- 0,6
2. Nominaal tranche 2008	- 28,0
Technische mutaties	- 0,1
Stand 2e suppletore begroting 2008	0,0

Toelichting mutaties:

1. Toedeling van een correctie op de middelen die eerder voor de jaarlijkse indexering van budgetten en tarieven voor de loonkostenstijging, de ova, waren gereserveerd. Dit betreft de jaren 2008 e.v.
2. De vergoeding voor de loon- en prijsontwikkeling wordt voor alle zorgsectoren in eerste instantie gereserveerd op nominaal en onvoorzien. Daar staat de raming voor 2008–2013. De tranche 2008 wordt nu toebedeeld aan de sectoren (onder gelijkmatige verlaging van artikel 99).